

LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk analys av köket på Länsmansgården i Åkersberga, Skånsta 2:171 - komplettering

Linderson, Hans

2017

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Linderson, H. (2017). *Dendrokronologisk analys av köket på Länsmansgården i Åkersberga, Skånsta 2:171 - komplettering*. (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2017:11). Lund University.

Total number of authors:

1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

LUND UNIVERSITY

DEPARTMENT OF QUATERNARY GEOLOGY
KVARTÄRGEOLOGISKA AVDELNINGEN
HANS LINDERSON

13 februari 2017

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2017:11

Hans Linderson

**DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV KÖKET PÅ LÄNSMANSGÅRDEN
I ÅKERSBERGA, SKÅNSTA 2:171**

Uppdragsgivare: Staffan Lundmark, Generalsvägen 62, 184 51 Österskär

Område: Uppland **Prov nr:** 62954-62956 **Antal sågprov:** 3 + 4

Dendrokronologiskt objekt: Prov 2-3: väggvirke, varv 1-2. Prov 1 golv "balk"

Komplettering: västra ytterväggen Prov 1W - 4W

Resultat:

Dendro nr:	Prov Nr : beskrivning V1=första varvet	Trädslag	Antal år (2 radier om ej annat anges)	Splint (Sp) Bark (B) Vankant (W)	Datering av yttersta årsring i provet	Beräknat Fällningsår E(Efter) V(vinterhalv-året) S(sommaren)	Trädets egenålder, Beräkning ±10år
62954	1; golv	Tall	91	Sp 58, W	1824	V 1824/25	110
62955	2; SE-vägg	Tall	71	Sp 48, W	1824	V 1824/25	90
62956	3; SE-vägg	Tall	74	Sp 44, W	1828	V1828/29	90
62992	1; NW V1	Tall	56;1	Sp 24 ej W	1749	1780 ± 10	90
62993	2; NW, V2	Tall	64	Sp 21, W	1750	1785 ± 10	100
62994	3; NW, V3	Tall	71	Sp 40, nära W	1779	1785 ± 5	90
62995	4; NW, V8	Tall	49	Sp c40, W	1790	V 1790/91	60

Kommentarer till den dendrokronologiska analysen:

En golvbjälke och den nordvästra väggens virke dateras så att virket är avverkat **vinterhalvåret 1824/25**. Den sydöstra väggens virke är avverkat **vinterhalvåret 1828/29**. Den mest rimliga tolkningen av resultatet är att de två äldre stockarna har lagrats några år mera än den yngre stocken. Byggnadsdelen bör därför vara uppförd 1829 eller något år senare.

Proveniensen på samtliga virkesdelar är **lokal**. Nämndö-virke daterar bäst.

Komplettering, 13/2 2017, Den nord-västra väggens virke kan vara avverkat så sent som **vinterhalvåret 1790/91**, möjligen är de tre lägre stockvarvens virke upp till tio år äldre. Dessa avviker från de övriga genom en annan färg. Det kan bero på att virket kom på plats utan takskydd något år.

En C14-analys (Ua-51781) gjordes på en golvbalk från andra delen av huset, den västra delen. Denna gav **år 1660-1960** (2 sigma, 95,4% sannolikhet). Om provet är taget i den yngsta årsringen i stocken så innebär resultatet att virket kan vara avverkat så tidigt som år 1660 till så sent som år 1960. Om man har en misstanke att byggnaden är uppförd senast år 1721 så är således en C14-analys inte en framkomlig väg. Analysen visar dock att stocken som provtogs är yngre än 1659.

Beskrivning av tabellen ovan

”Dendroidentitetsnummer”, är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.

”Antal år”, årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med ”+n”.

I samma kolumn förekommer någon gång noteringen ”ew” eller ”lw” dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommarved) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.

”splint, vankant, bark” indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). ”nära vankant” uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika trädslag och förhållanden. Vanligtvis används 17 ± 7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten (”ej sp”) anges en så kallad ”efterdatering” (*terminus post quem*). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upptill några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten.

”Datering av yttersta årsring i provet”, är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges ”ej datering”. Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda trädslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.

”Beräknat fällningsår” här görs en beräkning utifrån dateringen av den yttersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet. Felmarginalen som anges täcker mer än 95 procent av proverna. Finns barken eller vankanten kvar på provet ges dateringen påföljande vinterhalvår om inga andra noteringar har gjorts. Vinterhalvåret avser trädets viloperiod så att ingen årsringsbildning sker i stamvirket, viloperioden påbörjas normalt i augusti och pågår till maj söder om Norrlandsgränsen (ungefär Dalälven). Stamvirkets viloperiod blir succesivt längre mot fjällens trädgräns.

I kolumnen längst till höger har trädets egenålder noterats.

Faktura framställs senare av Lunds Universitet.

Mätresultaten kommer att bevaras på laboratoriet och utnyttjas i universitetets forskning.

Proverna kommer att ingå i RAÄ´s arkiv och förvaltas av laboratoriet.

Prover från samma objekt, insända inom två år, **debiteras endast provkostnaden.**

Med hälsning och önskan om fortsatt samarbete

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare Lunds Universitet

Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi,

Sölvegatan 12, S-223 62 Lund Tel. +46-46-2227891 Fax +46-46-2224830 e-mail: Hans.Linderson@geol.lu.se
